

Martin Wolf: The crisis of democratic capitalism

(az Economist könyvismertetése nyomán)

Martin Wolf a Financial Times neves pénzügyi szemleírója. A Penguin Pressnél megjelent, 500 oldalas könyvében eléggé bárgyú módon magyarázza a fejlett nyugati országok válságát: a gyenge gazdasági teljesítménnyel, és az elit hibáival. Odáig megy, hogy a helyzetet a '30-as évek németországi fejleményeihez hasonlítja, melyek a nácizmus megjelenéséhez vezettek. Az Economist recenzora ezt visszautasítja; Hitler hatalomrakerülésekor a németek egyenye munkanélküli volt; ma az USA-ban a munkanélküliség 5% alatt van.

Továbbá: az elkövetett gazdaságpolitikai hibákat – amik pl. a 2007-2009-es válsághoz vezettek, ki lehet javítani, és a technokraták kompetenciája is növelhető. De akkor mégis, mi okozza a válsághangulatot? A szemleíró néhány „tippje”:

- az interneten gyorsan terjednek a „csúnya eszmék”,
- a globalizáció egyaránt hozzájárul mind az országok közötti kapcsolatok erősödéséhez, mind a gyengüléséhez,
- az anyagi szükségletek kielégítése után spirituális üresség lép fel, és ez sokakat rossz szellemi és politikai irányba terel....

Mindez – úgy gondolom – mellébeszélés. Szerintem sokkal közelebb jár az igazsághoz Andreas Reckwitz, aki arra hívja fel a figyelmet, hogy a német társadalmi konszenzus azért bomlott fel, mert míg az előző évtizedekben a németek fele az iparban dolgozott, ma 3/4 részük a szolgáltatásban, ahol viszont erősen differenciáltak a kereseti- és munkaviszonyok.

Továbbá: Nem lehet nem látni, hogy ma a közhangulatot elsősorban a médiumok alakítják. Amelyek pedig a hagyományos identitások nélküli társadalom megteremtésén dolgoznak. A feszültség az ezt elfogadók, ill. elutasítók között áll fenn. És hogy ez kinek áll érdekében? Tetszik-nem tetszik, erre a neomarxista magyarázat a legmeggyőzőbb: a nyílt társadalom célja az, hogy az emberek elveszítsék nemzeti- és osztályöntudatukat, nemi identitásukat, hogy egyre manipulálhatóbbak legyenek.

Göd, 2024. szeptember

Kiss Károly